

ISSN 2414-05-62

DOI: <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11>

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ
НАУК З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПУБЛІЧНЕ УРЯДУВАННЯ PUBLIC MANAGEMENT

№ 1 (11) – січень 2018

*Збірник підготовлений у науковому партнерстві
з Українською Технологічною Академією*

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

Редакція

Головний редактор
Романенко Євген Олександрович,
доктор наук з державного управління,
професор, академік Української Технологічної
Академії, Міжнародної Кадрової Академії
та Академії наук публічного управління,
заслужений юрист України

Заступник головного редактора
Чаплай Ірина Віталіївна,
кандидат наук з державного управління

Випусковий редактор *Ю. А. Носанчук*
Комп'ютерне макетування *А. П. Нечиторук*

Публічне урядування
Свідоцтво KB 21596-11496 P

Видається з листопада 2015 року
Періодичність: 1 раз на квартал + 1 на рік
Друкується за рішенням Вченої ради
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(Протокол № 1 від 24.01.2018)

Видання є таким, що реферується в міжнародних
наукометричних базах Index Copernicus,
РИНЦ та КіберЛенінка, у вітчизняній
реферативній базі даних “Україніка наукова”
та українському реферативному журналі
“Джерело”.

Збірник внесено до Переліку наукових фахових
видань з державного управління
(Наказ Міністерства освіти і науки України
від 10.05.2017 № 693).

Відповідальність за зміст, достовірність фактів,
цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція
залишає за собою право на незначне редагування
і скорочення (зі збереженням авторського стилю та
головних висновків). Редакція не завжди поділяє
думки авторів та не несе відповідальності за надану
ними інформацію. Матеріали подано
в авторській редакції.

Передрук — тільки з дозволу редакції.

Адреса редакційної колегії: Андріївський узвіз,
буд. 11, оф. 68, м. Київ, Україна, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Адреса видавництва:
ДП “Видавничий дім “Персонал”
просп. Червонозоряний, 119, літ. XX,
Київ, Україна, 03039

Editorial

Editorial in Chief
Yevgen Oleksandrovych Romanenko,
Doctor of sciences in Public Administration, Professor,
Academician of the Ukrainian Technological Academy,
International Personnel Academy and Academy
of Sciences of Public Administration,
Honored Lawyer of Ukraine

Deputy Editor
Iryna Vitaliivna Chaplay,
PhD in Public Administration

Managing Editor *Y. A. Hosanchuk*
Computer modeling *A. P. Hechyporuk*

Public management
Certificate KB 21596-11496 P

Published from november 2015
Pereodisity: 4 times on a year + one
Published by the decision of Academic council of
Interregional Academy of Personnel Management
(Protocol № 1 from January 24, 2018)

The edition is such that is reviewed in the interna-
tional scientometric bases Index Copernicus, РИНЦ,
КіберЛенінка and in the domestic abstract database
“Україніка наукова” and ukrainian abstract journal
“Джерело” (Series 3. Social and Human
Sciences. Arts).

The collection included in the list of scientific
professional edition from Public Administration
(Ministry of Education and Science of Ukraine
from 10.05.2017 № 693)

The authors are responsible for the content,
accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors
reserves the right for a little change and reduction
(with preservation of the author's style and main
conclusions). Editors can not share the world
views of the authors and are not responsible for the
information provided. Materials filed
in the author's edition.

Reprinting — with the editorial's permission strictly.

Address of the editorial board: 11, Andriyivskyy
Descent, office 68, Kyiv, Ukraine, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Address of the editorial:
ДП “Видавничий дім “Персонал”
ave. Chervonozyornyj, 119 lit. XX,
Kyiv, Ukraine, 03039

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

NISPAcee
THE NETWORK OF INSTITUTES AND
SCHOOLS OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

ЗМІСТ

Акімов О. О.

Професійна діяльність державних службовців Державної служби України з надзвичайних ситуацій: оптимізація міжособистісних стосунків працівників аварійно-рятувальних підрозділів з постраждалими	15
---	----

Акімова Л. М., Лисачок А. В.

Державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні	30
--	----

Аль-Атті І. В.

Аналіз досліджень щодо розвитку публічного управління в Україні в системі міжнародно-правових стандартів	48
--	----

Аль-Атті Амер

Концептуальні засади та теоретичні підходи до визначення публічного управління випереджаючим розвитком економіки України	63
--	----

Андреев В. М.

Проблема формування кваліфікаційно-професійних вимог до публічних службовців як основа селекції кадрів публічної служби в Україні: методологічний підхід	73
--	----

Власенко І. М.

Генеza наукових уявлень про державне управління ризиками у будівництві	83
--	----

Галанюк Я. С.

Удосконалення механізмів взаємодії Державної прикордонної служби України з громадськими організаціями та населенням	91
---	----

Грона А. В.

Напрями удосконалення автоматичних заходів попередження ухилень від сплати ПДВ	102
--	-----

Дегтяр О. А., Вавренюк С. А.

Регулювання механізму готовності до розвитку студентів фізичною культурою і спортом	118
---	-----

Зубчик О. А.

Адміністративна ефективність як предмет дослідження науки державного управління та фактор підвищення конкурентоспроможності країни....	130
--	-----

Іваницька О. М.

Напрями забезпечення прозорості та підзвітності влади в умовах розвитку демократії участі	143
---	-----

Калієвська М. О.

Визначення механізму забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні	153
---	-----

Каракасіди О. Ф.

Ключові аспекти трансформації державної влади у світі і сучасній суверенній Україні: спільне і особливе	162
---	-----

Карташов Є. Г.

Європейські уроки децентралізації	174
---	-----

Лебедєва Н. А.

Особливості використання основних підходів державного управління до професійного та аматорського мистецтва	185
--	-----

Лисенко С. О.

Спеціальна теорія адміністративно-правового	
---	--

УДК: 340:659.4.327.88 (477)

Лисенко Сергій Олексійович,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління безпекою, правоохоронної та антикорупційної діяльності, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: crimeconsult@ukr.net

ORCID: 0000-0002-7050-5536

Лысенко Сергей Алексеевич

кандидат юридических наук, доцент кафедры управления безопасностью, правоохранительной и антикоррупционной деятельности, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: crimeconsult@ukr.net

ORCID: 0000-0002-7050-5536

Lysenko Serhii Oleksiyovych,

PhD in Law, Associate professor, Associate professor of the Department of Security Management and Law Enforcement and Anti-Corruption Activities, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, (044) 490 95 00, e-mail: crimeconsult@ukr.net

ORCID: 0000-0002-7050-5536

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11.27>

СПЕЦІАЛЬНА ТЕОРІЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ

Анотація. Розглянуто принципи створення спеціальної теорії адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки, досліджується процес її аналогії із фізичними законами, аналізуються загрози та небезпеки інтересам та всій інформаційній безпеці, що впливають на процес моделювання, визначаються принципи побудови та дослідження моделей інформаційної безпеки соціальних систем. Відмічено, що адміністративно-правове регулювання інформаційної безпеки обумовлено необхідністю державного управління процесами формування і використання інформаційних ресурсів, створення і застосування інформаційних систем і забезпечення інформаційної безпеки соціальних систем. Доведено, що у значній мірі інформаційна безпека обумовлена потребою адміністративного регулювання інформаційних відносин у різних сферах, що утворюють саму систему та підтримують її цілісність. Визначено, що адміністративно-правові засади інформаційної безпеки соціальних систем повинні забезпечувати ідеальний стан діяльності суб'єк-

тів, системи та її моделей. Обрані конкретні адміністративно-правові засади інформаційної безпеки, на кшталт фізичних формул, створюють її модель. Звичайно, для кожної соціальної системи модель інформаційної безпеки є індивідуальною. Проте є і загальні закономірності моделювання, наприклад — побудова моделі повинна відбуватись на основі простих та оптимальних (як згадуваний нами потік світла), адміністративно-правових засад.

Доведено, що високі темпи розвитку інформаційних технологій породжують нові вимоги до сфери безпеки в цілому і до інформаційної безпеки зокрема. Реформування законодавства, що регулює діяльність у сфері інформаційної безпеки має відбуватись на базі належної наукової теорії. Нагальною є потреба створення Загальної теорії безпеки всього, яка б пояснювала та регулювала сукупність процесів забезпечення безпеки суспільства.

Ключові слова: спеціальна теорія, інформаційна безпека, моделювання, адміністративно-правове регулювання, безпека соціальних систем.

СПЕЦИАЛЬНАЯ ТЕОРИЯ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СОЦИАЛЬНЫХ СИСТЕМ

Аннотация. Рассмотрены принципы создания специальной теории административно-правового регулирования информационной безопасности, исследуется процесс ее аналогии с физическими законами, анализируются угрозы и опасности интересам и всей информационной безопасности, влияющие на процесс моделирования, определяются принципы построения и исследования моделей информационной безопасности социальных систем. Отмечено, что административно-правовое регулирование информационной безопасности обусловлено необходимостью государственного управления процессами формирования и использования информационных ресурсов, создание и применение информационных систем и обеспечения информационной безопасности социальных систем. Доказано, что в значительной степени информационная безопасность обусловлена потребностью административного регулирования информационных отношений в различных сферах, образуют саму систему и поддерживают ее целостность. Определено, что административно-правовые основы информационной безопасности социальных систем должны обеспечивать идеальное состояние деятельности субъектов, системы и ее моделей. Избранные конкретные административно-правовые основы информационной безопасности, вроде физических формул, создают ее модель. Конечно, для каждой социальной системы модель информационной безопасности является индивидуальной. Однако есть и общие закономірности моделирования, например — построение модели должно происходить на основе простых и оптимальных (как упоминавшийся нами поток света), административно-правовых основ.

Доказано, что высокие темпы развития информационных технологий порождают новые требования к сфере безопасности в целом и к информационной безопасности в частности. Реформирование законодательства, ре-

гулюючого діяльність в сфері інформаційної безпеки, должно происходить на базе надлежачей научной теории. Неотложной является необходимость создания Общей теории безопасности всего, которая объясняла и регулировала совокупность процессов обеспечения безопасности общества.

Ключевые слова: специальная теория, информационная безопасность, моделирование, административно-правовое регулирование, безопасность социальных систем.

SPECIAL THEORY OF ADMINISTRATIVE-LEGAL REGULATION OF INFORMATION SECURITY OF THE SOCIAL SYSTEMS

Abstract. The article deals with the principles of creating a special theory of administrative and legal regulation of information security, analyzes the process of its analogy with physical laws, analyzes the threats and dangers to interests and all information security that affect the process of modeling, determines the principles of constructing and researching models of information security of social systems.

It was noted that the administrative and legal regulation of information security is due to the need for state management of the processes of formation and use of information resources, the creation and application of information systems and the provision of information security of social systems. It is proved that to a large extent information security is caused by the need for administrative regulation of information relations in various spheres that form the system itself and maintain its integrity. It is determined that the administrative and legal basis of information security of social systems should provide an ideal state of activity of subjects, system and its models. Selected concrete administrative and legal principles of information security, such as physical formulas, create its model. Of course, for each social system, the model of information security is individual. However, there are also general patterns of modeling, for example — the construction of the model should be based on the simple and optimal (as we are referred to by the flow of light), administrative and legal principles.

It is proved that high rates of development of information technologies, create new requirements to the sphere of security in general and to information security in particular. The reform of the legislation regulating activity in the field of information security should be based on the proper scientific theory. What is urgent is the need to create a General Security Theory, which would explain and regulate the set of processes of ensuring the safety of society.

Keywords: special theory, information security, modeling, administrative-legal regulation, safety of social systems.

Постановка проблеми. Високі темпи розвитку інформаційних технологій, впровадження високотехнологічних пристроїв у виробничі про-

цеси, навчання, комунікацію, побут пересічного громадянина, невпинне зростання ролі інформації, її впливу на державу, соціум, окремих індиві-

дів зумовлюють нові вимоги до сфери безпеки в цілому і до інформаційної безпеки зокрема. За таких умов, коли функціонування суб'єктів забезпечення безпеки, законотворців, а подекуди й науковців не завжди відповідає всезростаючим запитам і загрозам, відверто відстаючи від реалій сьогодення, вкрай гостро постає потреба у наявності теорії, яка змогла б стати наріжним каменем для законодавчої, правозастосовної, наукової діяльності у сфері як правового регулювання, так і практичної реалізації інформаційної безпеки, яка дасть змогу систематизувати наявні знання, кристалізувати їх, усунути зайве, сформулювати основу для подальшого розвитку. Таким чином, стратегічною метою нашого дослідження є створення Загальної теорії безпеки всього (надалі — ЗТБВ), яка б пояснювала та регулювала сукупність процесів забезпечення безпеки суспільства. Створення ЗТБВ являє собою ціль, до якої слід ставитись як до створення Загальної теорії відносності А. Ейнштейна. Створення ЗТБВ включатиме розроблення, викладення та доведення загальних законів розвитку та безпеки, які б склали вишукані універсальні формули. За планом, виведення простої та доступної Загальної теорії безпеки всього може бути доведено після створення та розробки законів Спеціальної теорії адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем (надалі — СТАПРІБСС) різних рівнів складності, які відсічують зайві нормативні ускладнення в законодавстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремим аспектам ін-

формаційного права в цілому та адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки зокрема присвячували свою увагу вітчизняні та зарубіжні вчені: І. Арістова, Н. Банчук, К. Беляков, В. Баскаков, В. Брижко, Д. Довгаль, Г. Виноградова, Л. Задорожня, В. Заросило, Р. Калюжний, М. Коваль, Б. Кормич, В. Ліпкан, А. Марущак, А. Мовчан, А. Подоляка, Є. Скулиш, В. Цимбалюк та ін.

Проте бурхливий розвиток інформаційних технологій, трансформація суспільних відносин, поява нових загроз суспільству вимагає проведення нових, комплексних досліджень окресленої сфери з метою формування спеціальної теорії адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем.

Метою статті є доведення необхідності створення спеціальної теорії адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем (СТАПРІБСС) та формулювання її принципів в аналогії з фізичними законами.

Виклад основного матеріалу. У Всесвіті все підкоряється раціональним і простим, об'єктивним законам фізики та синергетики і розвивається виключно в окреслених ними межах. Навіть світлова та теплова енергії передаються по прямій лінії, тобто найпростішим та найкоротшим шляхом, що забезпечує найбільший сенс та економію [1]. Чому ж тоді закони безпеки суспільства повинні створюватись складними та розвиватись не найкоротшим і найраціональнішим шляхом? Адже необґрунтоване та нераціональне ускладнення спричиняє

безліч слабких місць, протиріч, що, у свою чергу, знижує ефективність цих законів, подекуди зводячи її нанівець.

Водночас варто зауважити, що не завжди промінь світла розповсюджується по прямій. На межі двох станів (наприклад, повітря та вода або повітря та скло) світло змінює свій напрямок. Чому? Тому що завдання світла — досягти своєї мети за найкоротший проміжок часу, мінімізавши затрати енергії, для чого йому потрібно обрати найефективніший та найшвидший шлях. Для кращого розуміння нашої думки наведемо аналогію з небезпечною ситуацією. В морі починає тонути красива дівчина, рятівник, помітивши це, біжить її рятувати. При цьому рятівник може побігти пляжем по прямій (перпендикулярно) до води і далі пропливти по діагоналі до дівчини. Але тоді він значно більше часу проведе в плаванні і дістанеться до потопаючої пізніше, оскільки швидкість плавання є значно меншою, ніж швидкість бігу. Рятівник може також добігти суходолом до точки, яка є найближчою до дівчини (наприклад, вибігти на пірс, що видається далеко в море), і вже звідти пливти. Проте загальний час, який він повинен буде витратити на подолання такого шляху, може бути надто великим. Тобто оптимальний маршрут пролягатиме десь між вказаними крайностями. Як світло обирає найоптимальніший шлях у двох різних середовищах, де в нього буде витрачено найменше часу для досягнення цілі і як рятувальник обирає оптимальний маршрут, який дасть змогу якнайшвидше дістатись потерпілої, так і теорія безпеки має

бути максимально простою, але при цьому мати достатній (не надмірний) рівень складності для оптимального виконання своїх функцій.

Створюючи цю теорію, слід виводити красиві та прості закони безпеки за аналогією з фізичними. Надалі виведені закони мають знайти своє відображення у нормативних актах, які поступово перетворюють регуляторне законодавство у сфері безпеки в струнку, гармонійну конструкцію достатнього та водночас не надмірного рівня складності. Впровадження таких змін, у свою чергу, забезпечить прозорість, зрозумілість та простоту у соціальних відносинах. Задля досягнення своєї мети ми створимо систему аналогій, де б фізичні величини мали свого двійника із показників сфери безпеки та права.

З постулатів сучасної фізичної науки нам відомо, що вся матерія навколо складається з атомів та молекул, які в своєму існуванні та взаємодії підкоряються законам фізики. З позиції ж суспільних наук, все, що нас оточує навколо, є суспільством, а конкретно — соціальними системами різного рівня складності, і все це теж є матерією. Матерія, як ми вже зазначали, складається із атомів та молекул. Якщо атоми та молекули, їх взаємодію, якості та рух можливо описати та пояснити в рамках законів фізики та за допомогою їхніх формул, то властивості суспільства, його соціальних систем, відносини в середині теж повинні підкорятись аналогічним законам та формулам [2].

Безпека виконує в суспільстві роль загальної об'єднуючої сили, клею на кшталт сили гравітації у фізиці. Гравітація є основою всіх

фізичних законів у Загальній теорії відносності А. Ейнштейна. Виходячи з цього, вважаємо, що можливим є створення СТАПРІБСС, яка буде описуватись законами та формулами подібними до аналогічних їм фізичних.

Із закону всесвітнього тяжіння відомо, що сила гравітації пропорційна масам тіл та зворотно пропорційна квадрату відстані між ними [1]. Проводячи аналогію цього твердження з суспільством, пропонуємо вважати, що сила безпеки, яку називатимемо “стабільність соціальної системи”, може бути тотожна гравітації. Для поняття дефініції “безпека” у нас заготовлена інша аналогія. Більше того, в цьому контексті фізичне поняття “сила” тотожне юридичному поняттю “рівень”. Рівень (сила) стабільності прямо залежить від структурованості та щільності соціальної системи та зворотно пропорційна відстані між системами або їх складовими елементами.

В макрокосмі, на рівні зоряних (сонячних) систем, та в мікрокосмі — в середині атомів діють одночасно дві сили. Перша сила в середині атому, це сила, яка притягує електрони (з негативним зарядом) до ядра атому (з позитивним зарядом). Одночасно з нею діє сила відштовхування, що відштовхує електрон, не даючи йому наблизитись до ядра. Таким чином, ядро та електрони притягуються та відштовхуються одночасно, перебуваючи в стабільному стані. Аналогічно в середині соціальної системи діють дві сили, які визначаються поняттям “рівень”. Це, по-перше, рівень розвитку соціальної системи, який виштовхує складові, намагаючись

розширити межі соціальної системи, прагне до експансії, збільшення та вдосконалення. А друга сила — рівень безпеки, який з’єднує систему, обмежує її зростання, не даючи їй розвалитись. Таким чином, фізичне або природне поняття — “єдність та боротьба протилежностей” відображається в суспільстві, в соціальній системі.

Інший постулат, який слід проаналізувати в нашій теорії, — фізична енергія залежить від швидкості та сили тяжіння (маси), що витікає з відомої формули $E = mc^2$ [2]. Стабільність соціальної системи, від якої залежить її надійність, це теж енергія. Вона, у свою чергу, залежить від об’єму та маси інформації в системі. А швидкість обігу інформації є аналогом фізичній швидкості. Безперебійне функціонування всіх інформаційних процесів у соціальній системі, їх оптимальну швидкість повинна забезпечувати інформаційна безпека. Це є ще одним аргументом на користь необхідності дослідження запропонованої нами Спеціальної теорії адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем (СТАПРІБСС).

Як зазначалося раніше, фізичні процеси відбуваються на рівні зоряних систем і галактик, навкруги небесних тіл по постійних орбітах рухаються планети та супутники. Те саме ми спостерігаємо на рівні мікрокосму — в середині атомів. Ці закони регулюються квантовою фізикою. Тому розробляючи майбутню Спеціальну теорію адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем та Загальну теорію безпеки всього,

слід застосовувати аналогію з законами квантової фізики. Особливо це припущення доречно, якщо згадати, що всі процеси в організмі людини мають біохімічну (обмін речовин) та електричну (розумова, аналітико-синтетична діяльність) основи, тобто відбуваються відповідно до законів фізичної взаємодії.

Адміністративно-правове регулювання інформаційної безпеки обумовлено необхідністю державного управління процесами формування й використання інформаційних ресурсів, створення і застосування інформаційних систем та забезпечення інформаційної безпеки соціальних систем. В значній мірі інформаційна безпека обумовлена потребою адміністративного регулювання інформаційних відносин у різних сферах, що утворюють саму систему та підтримують її цілісність [3].

Адміністративно-правові засади інформаційної безпеки соціальних систем повинні забезпечувати ідеальний стан діяльності суб'єктів, системи та її моделей. Обрані конкретні адміністративно-правові засади інформаційної безпеки, на кшталт фізичних формул, створюють її модель. Звичайно, для кожної соціальної системи модель інформаційної безпеки є індивідуальною. Проте є і загальні закономірності моделювання, наприклад, побудова моделі повинна відбуватись на основі простих та оптимальних (як згадуваний нами потік світла), адміністративно-правових засад.

Процес забезпечення інформаційної безпеки соціальних систем будується згідно з чинним законодавством і корпоративними норматив-

ними актами. Будь-який аналогічний процес пов'язаний з суб'єктивним сприйняттям і тлумаченням правових норм, що регулюють ці відносини, самими суб'єктами. Відносини, що виникають у сфері забезпечення інформаційної безпеки соціальних систем, регулюються передусім Конституцією України (ст. 17) [4]. Крім того, регулювання відбувається відповідно до Законів України "Про інформацію" [5], "Про Національну програму інформатизації" [6], а на додачу є Накази та Інструкції щодо соціальних систем, закріплені в їх статутах або в протоколах.

Усвідомлюючи, що модель інформаційної безпеки, до якої слід досягти соціальної системи, є головною метою, керівництво та фахівці з безпеки (як суб'єкти) мають обирати шляхи її досягнення. Якщо метою діяльності стає сам процес діяльності, ми спостерігаємо негативне явище, яке аж ніяк не сприятиме позитивному результату. Для досягнення певної мети, як вказувалося в наведених раніше аналогіях (із рятівником та променем світла), завжди існує кілька шляхів. У процесі обрання шляху суб'єктами інформаційної безпеки повинні бути враховані всі наявні загрози та ризики. Процедури та кроки вибору регламентуються адміністративно-правовими засадами інформаційної безпеки соціальної системи за вказаними принципами.

В теорії такий шлях побудови моделі інформаційної безпеки вважається найбільш розумним з огляду на те, що всі учасники процесу чітко усвідомлюють завдання, уявляють кінцеву мету та унеможливають (або прагнуть мінімізувати) зайві та

хибні вчинки. На практиці в нашому суспільстві, на жаль, вбачається тенденція до безглузвих вчинків, коли реформи проводяться без певного очевидного сенсу. Складається таке враження, що інколи реформи проводяться заради самих реформ. Ще гірше, коли зміни та реформи проводяться задля мети, що не є ідеальною моделлю для соціальної системи, а відповідає інтересам виключно вузького кола осіб. Такий стан справ призводить до деградації суспільства, а в подальшому до руйнування та зникнення всієї соціальної системи [7].

Головною рисою запропонованої СТАПРІБСС є закріплення в цьому процесі закономірностей та зв'язків предметів і явищ, притаманних соціальній системі. Процес моделювання базується на законах відображення і загального зв'язку, за законами аналогії, завдяки цьому самі моделі інформаційної безпеки розглядаються, як об'єкт у процесі аналізу та пізнання [8].

Самі засоби моделювання залежать від особливостей досліджуваного об'єкта-системи, зв'язків між його складовими, цілями його діяльності і прийомів моделювання. З боку адміністративних процесів при моделюванні має місце тричленний підхід: суб'єкт пізнання (людина) – модель – об'єкт пізнання (соціальна система, явище). Засади здійснення і загальних зв'язків є об'єктивною основою використання моделі, як проміжної ланки в процесі пізнання і аналізу самої моделі. За нашим задумом, це загальний лінійний процес. При впровадженні моделей в конкретних випадках у конкретних соціальних системах, звичайно, ви-

никає певна кількість додаткових змінних, проте вони стосуються безпосередньо конкретних випадків і на загальну теорію впливати не будуть. Водночас загальні правила впровадження конкретних випадків та вирішення завдання з додатковими змінними будуть досліджені та викладені в межах теорії.

Закономірності відображення основних якостей моделі забезпечують відповідність між моделлю та кінцевою ціллю, тобто метою її створення. Відповідність являє собою певну сторону адміністрування засад моделювання і виявляється в спільності ознак моделі і кінцевої цілі (мети моделювання). Така єдність є основною рисою: у кожному конкретному випадку моделювання вона залежить від цілей підприємства та його інтересів. Простіше кажучи, ціль складається із набору основних інтересів, але формується у певну кінцеву форму [9].

Звичайно, в згаданому контексті йдеться про спільні інтереси суб'єктів та складових соціальної системи. Всілякі розбіжності в інтересах повинні регулюватись інформаційною безпекою. Слід зауважити, що в межах теорії ми поділяємо інтереси на два види: інтереси безпеки та інтереси розвитку. Інтереси безпеки, за визначенням та аналогією із фізикою, є негативними, вони мають за мету поєднання соціальної системи, збереження її сталості, а в своєму ідеальному значенні, рівні вони прагнуть до мінімізації активності (наприклад, інтерес мати найменше аварій, хвороб тощо). Інтереси розвитку, навпаки, ми назвали позитивними (тільки в науковому сенсі – аналогічно

фізичними), тому що вони мають за мету розширення та розірвання соціальної системи, в своєму ідеальному значенні, рівні, вони прагнуть до максимуму (наприклад, інтерес мати більше коштів, територій тощо). Але, згідно з принципом єдності та боротьби протилежностей, а також принципом існування соціальної системи, ці два інтереси не можуть розвиватись один без одного. Вони доповнюють один одного та ідеально співіснують в певному балансі, який ми виведемо в межах теорії. Таким чином, головним принципом визначення закону балансів має бути принцип рівноваги інтересів та загроз.

Спеціальна теорія адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем (СТАПРІБСС) ставить за мету розроблення моделей безпеки, викладення основних принципів моделювання інформаційної безпеки та засобів наукового пізнання законів моделювання. Основним засобом пізнання та аналізу пропонується обрати метод реконструкції.

Затвердження адміністративно-правових засад реконструкції в інформаційній безпеці соціальних систем, які будуть виведені під час розроблення теорії, сприяють перевірці та отриманню нової інформації. Доцільність її впровадження має сенс тому, що із плином часу втрачаються сліди та якості предметів і явищ. Реконструкція залишається єдиним методом, що забезпечує відтворення і дослідження процесів обігу та використання інформації, як єднальної сили соціальних систем [10].

Аналіз та оцінка моделей дають змогу виявити причинно-наслідкові

зв'язки, процесів розвитку соціальної системи та інших явищ, що відбуваються в середині та зовні системи та впливають на її розвиток. Суб'єктивна сторона складу правопорушення (психічне ставлення людини до суспільно-небезпечного діяння і його наслідків у формі умислу або необережності) також може бути вивчена за допомогою аналізу та оцінки моделей, виявляючи найбільш очевидні мотиви та наявність у них відповідних навичок, необхідних для здійснення правопорушення в інформаційній сфері [11].

Модель інформаційної безпеки кожної соціальної системи являє собою динамічну систему, яка функціонує як сукупність безлічі взаємодіючих складових елементів, що об'єднані в структурну цілісність з новими властивостями, відмінними від властивостей кожного елемента соціальної системи, взятого окремо. Системний підхід дає змогу аналізувати та виявляти характер зв'язків між обраною моделлю та кінцевою метою застосування цієї моделі, виділити суттєві з точки зору завдань типи зв'язків, встановити закономірності, через які зв'язок між елементами утворює цілісну систему [12].

Моделі, що розробляються для створення інформаційної безпеки соціальних систем, є загальними, оскільки неможливо врахувати всі особливості кожної конкретної ситуації. Тільки після отримання низки моделей, підбору більш привабливої для себе, виконавець повинен адаптувати модель, тобто обрати шляхи досягнення для своєї соціальної системи або ситуації, після чого оформити її у вигляді інструкцій або наказів.

СТАПРІБСС враховує той факт, що завчасне моделювання та прогнозування обраної моделі, а також створення ідеальної (кінцевої) мети має позитивну і негативну сторони. Зосередившись на забезпеченні основних ознак, іноді несуттєвих і другорядних (з погляду завдань), можна пропустити ті ознаки, які об'єктивно є суттєвими. Наприклад, під час реконструкції (яка на кшталт фізичних досліджень є джерелом дослідних даних під час аналізу та пізнання) може бути невірно оцінений зв'язок предметів та їх залежність від наслідків, в результаті можна отримати хибні висновки. Реконструкція, у разі випробування та дослідження моделі, використовується замість дослідних випробувань із оригіналом, випробування з яким неможливі або недоцільні.

Розроблення моделей інформаційної безпеки для соціальних систем повинна будуватися залежно від потенційних та існуючих загроз. Перелік загроз визначається з переліку основних інтересів соціальної системи. Ми стверджуємо, що з виникненням інтересу одночасно виникає певна існуюча та потенційна загрози цьому інтересу, які можливо виявити і врахувати. Загрози можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми. Проте ці постулати теж підлягають дослідженню під час розроблення теорії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Високі темпи розвитку інформаційних технологій зумовлюють нові вимоги до сфери безпеки в цілому і до інформаційної безпеки зокрема. Реформування законодавства, що регулює діяльність у сфері інформаційної безпеки, має відбуватись на базі належної науко-

вої теорії. Нагальною є потреба створення Загальної теорії безпеки всього (ЗТБВ), яка б пояснювала та регулювала сукупність процесів забезпечення безпеки суспільства. Водночас це можливо лише після створення та розробки законів Спеціальної теорії адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки соціальних систем (СТАПРІБСС).

У процесі розробки СТАПРІБСС та ЗТБВ доречно застосовувати аналогії з законами фізики, оскільки природа демонструє оптимальні та ефективні механізми досягнення цілей.

СТАПРІБСС повинна мати просту та зрозумілу структуру. Для використання моделей інформаційної безпеки соціальних систем необхідний чіткий порядок та регулювання. Обрані механізми матимуть за мету регламентування всього процесу, щоб суб'єкти, які використовуватимуть моделювання, знали всі закони та формули моделювання, порядок їх побудови. На стадії розроблення СТАПРІБСС суб'єкти її забезпечення повинні мати чітке уявлення про існуючі закони, їх аналогію та значення для обраної моделі інформаційної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митио Каку. Физика будущего. — 5-е изд. — М., 2017. — 584 с.
2. Гокінг С. Найкоротша історія часу. — Харків: КСД, 2017. — 159 с.
3. Аджемоглу Д., Робінсон Д. Чому нації занепадають. — 2-ге вид. — К.: Наш формат, 2017. — 440 с.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної

- Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
5. *Про інформацію*: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
 6. *Про Національну програму інформатизації*: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>
 7. *Киссинджер Г.* Мировой порядок. — М.: AST Publishers, 2015. — 512 с.
 8. *Кормич Б. А.* Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: навч. посіб. — К.: Кондор, 2004. — 382 с.
 9. *Цимбалюк В.* Інформаційна безпека підприємницької діяльності: визначення сутності та змісту поняття за умов входження України до інформаційного суспільства (глобальної кіберцивілізації) // Підприємництво, господарство, право. — 2004. — № 3. — С. 88–95.
 10. *Марущак А. І.* Інформаційне право: доступ до інформації : навч. посіб. — К.: КНТ, 2007. — 532 с.
 11. *Нестерук Г. Ф., Осовецкого Л. Г., Нестерук Ф. Г.* Адаптивна модель нейромережових систем інформаційної безпеки // Перспективні інформаційні технології та інтелектуальні системи. — 2003. — № 3. — С. 45–56.
 12. *Ліпкан В. А., Баскаков В. Ю.* Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом в Україні : монографія / В. А. Ліпкан, В. Ю. Баскаков. — К.: ФОП Ліпкан, 2013. — 342 с.
 2. *Hokinh S.* (2017), *Najkorotsha istoriia chasu* [The shortest history of time], KSD, Kharkiv, Ukraine.
 3. *Adzhemohlu D. and Robinson D.* (2017), *Chomu natsii zanepadaiut'* [Why the nation will collapse], 2nd ed, Nash format, Kyiv, Ukraine.
 4. *The Verkhovna Rada of Ukraine* (1996), *Constitution of Ukraine*, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
 5. *The Verkhovna Rada of Ukraine* (1992), *The Law of Ukraine "About information"*, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (Accessed 21 September 2017).
 6. *The Verkhovna Rada of Ukraine* (1998), *The Law of Ukraine "About the National Program of Informatization"*, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> (Accessed 22 September 2017)
 7. *Kissinger H.* (2015), *Myrovoj poriadok* [World order], AST Publishers, Moscow, Russian Federation.
 8. *Kormych B. A.* (2004), *Informatsijna bezpeka: orhanizatsijno-pravovi osnovy: navchal'nyj posibnyk* [Information security: organizational and legal bases: a tutorial], Kondor, Kyiv, Ukraine.
 9. *Tsybaliuk V.* (2004), "Information security of entrepreneurial activity: definition of the essence and content of the concept in the conditions of Ukraine's entry into the information society (global cybercivilisation)" // *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo, pravo*. — Vol. 3. — P. 88–95.
 10. *Maruschak A. I.* (2007) *Informatsijne pravo: Dostup do informatsii : navchal'nyj posibnyk* [Information law: Access to information: a tutorial], KNT, Kyiv, Ukraine.
 11. *Nesteruk H. F., Osovetskoho L. H. and Nesteruk F. H.* (2003), "Adaptive model of neural network information secu-

REFERENCES

- rity systems" // Perspektyvni informatsijni tekhnologii ta intelektual'ni systemy. — Vol. 3. — P. 45–56.
12. *Lipkan V. A. Baskakov V. Yu.* (2013) Administratyvno-pravovyj rezhym informatsii z obmezhenym dostupom v Ukraini : monohrafiia. [Administrative-legal regime of restricted access information in Ukraine: monograph], FOP Lipkan, Kyiv, Ukraine.